

Plán komunitného centra Komunitné centrum Ladomirová HKK SK, n. o.

Ulica: Budovateľská 122/5

Mesto/obec: Svidník

Spracovali:

Odborný garant KC: Mgr. Renáta Kostová

Odborná pracovníčka: Ing. Mária Vojčeková

Pracovníčka KC: Ľuba Olčáková dis.

1 HISTÓRIA LOKALITY

Okres Svidník má 68 obcí. Rómovia sú v 21 obciach. Žije tu 33 203 obyvateľov, z ktorých je 3 877 rómskych s podielom 11,7 %. Vo Svidníku je 887 Rómov (7 %). Najvyšší počet Rómov je v obciach Giraltovce a Ladomirová.

Obec Ladomirová založili na zákupnom práve a v roku 1427 nebola zdanená. Obec je doložená z roku 1414 ako Ladamerwagasa, neskôr ako Ladomirowa (1773), Lademér (1786), Ladomirovce (1920), Ladomirová (1927); maďarsky Ladomér, Ladomérvágása. Obec patrila panstvu Makovica. Bola mýtnou stanicou. Od 18. – 19. storočia tu mali majetky Ladomírskovci. V roku 1787 mala obec 102 domov a 720 obyvateľov, v roku 1828 mala 128 domov a 946 obyvateľov. Živili sa roľníctvom, chovali dobytok a pracovali v lesoch. Po 1. svetovej vojne sa v obci usadili ruský emigranti (pravoslávni mnísi), ktorí tu postavili kostol a tlačiareň. Obyvatelia pracovali väčšinou v poľnohospodárstve a v lesoch. Na jeseň roku 1944 sa pri obci odohrala veľká tanková bitka Karpatsko-duklianskej operácie. Obec bola takmer celá zničená, po oslobodení znovu vystavaná. Väčšina obyvateľstva pracovala v priemyselných závodoch vo Svidníku. Práve z dôvodu presunu rómskeho obyvateľstva do koncentračných táborov v Poľsku, sa najmä v obciach v blízkosti poľských hraníc, vytvorili väčšie Rómske komunity. Spoločenská a ekonomická transformácia po roku 1989 mala dopad na celú spoločnosť vrátane Rómov. Rómovia sa oveľa ťažšie vyrovnávali a vyrovnávajú so zmenami v sociálno-ekonomickej oblasti. Rómovia boli medzi prvými, ktorí prišli o svoje zamestnanie v dôsledku nízkej úrovne vzdelania. Spoločenské zmeny sa dotkli vo veľkej miere aj oblasti bývania. Právo na bývanie už nebolo garantované a získanie bytu sa stalo osobnou zodpovednosťou. Odkúpenie bytu bolo problémom pre sociálne najslabšie skupiny, ku ktorým Rómovia patria. Ďalšie zmeny sa týkali decentralizácie kompetencií štátnej správy na miestnu samosprávu. Obce rozhodli ako bude naložené s nájomnými bytmi. Obce sa stali orgánmi zodpovednými za rozhodnutia.

V obci Ladomirová z celkového počtu 1018 obyvateľov je viac ako 520 obyvateľov rómskeho pôvodu. Celá komunita rómskych obyvateľov sa sústreďuje na osade na okraji obce. V súčasnosti v obci nie je terénna sociálna práca a pôsobí tu jedno komunitné centrum.

Komunitné centrum Ladomirová, ktoré prevádzkuje HKK SK n. o., pôsobí v obci Ladomirová od roku 2017 a ako sociálna služba bolo zaregistrované ako neverejný poskytovateľ sociálnych služieb v rámci Národného projektu Komunitné centrá podporované z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu, s cieľom poskytovať a organizovať sociálnu pomoc prijímateľom sociálnych služieb a dosahovanie pozitívnych zmien v komunite prostredníctvom poskytovania kvalitnej a odbornej komunitnej práce. KC Ladomirová je prvým komunitným centrom v tejto lokalite.

Hlavným poslaním KC Ladomirová – HKK SK n.o., je tvorba, rozvoj, ochrana, obnova a prezentácia duchovných a kultúrnych hodnôt so zameraním na zlepšenie úrovne a postavenia Rómov v spoločnosti a ochrana ľudských práv a základných slobôd. Nezisková organizácia HKK SK vznikla v roku 2017 vo Svidníku s cieľom realizovať

široké spektrum aktivít a služieb s dôrazom na rozvoj lokalít s vysokým zastúpením rómskeho obyvateľstva, ich začleňovanie do spoločnosti a na zlepšovanie ich komunikácie s ostatným obyvateľstvom.

2 MAPOVANIE POTRIEB

Mapovanie potrieb je jedným z prvých a zároveň základných krokov smerujúcich k zapojeniu obyvateľov komunít do činnosti komunitného centra. Má viacero významov, okrem iného je prostriedkom k ich aktivizácii a najmä metódou zisťovania a diskutovania o potrebách, problémoch, cieľoch obyvateľov komunít. Výsledky mapovania potrieb slúžia ako základ pri formulovaní cieľov KC Ladomirová.

Mapovanie potrieb komunity sa vykonávalo od decembra 2023 do apríla 2024.

Použité metódy mapovania:

- Polo – štruktúrovaný rozhovor s obyvateľmi komunity – verbálny dialóg dvoch a viacerých osôb, ktorý sa vyznačuje tým, že jeho autor má pripravený presný postup a priebeh rozhovoru, alebo kostru základných tém a otázok, ktoré chce počas rozhovoru prediskutovať. Dotazovateľ má možnosť sa behom rozhovoru odkloniť od pripravených okruhov, a v reakcii na odpoveď respondenta/ov zaoberať sa tým, čo v danej chvíli respondent považuje za dôležité.
  1. Počet záznamov rozhovorov: cca 109
  2. Miesto realizácie: domáce prostredie klientov
Priestory KC
Verejné priestranstvá
- Dotazníkový prieskum – nástroj pre zber kvantitatívnych údajov, spôsob kladenia a získavania písomných odpovedí.
  1. Počet distribuovaných dotazníkov: 300
  2. Počet získaných odpovedí: 198
  3. Spôsob distribúcie: poštové schránky
osobná distribúcia
online

4. Miesto realizácie:

obec Ladomirová

- **Pozorovanie** – prostredníctvom pozorovania priamo v komunite, návštevou jednotlivých úsekov komunity.

1. Miesto realizácie:

obec Ladomirová

3 VÝSLEDKY MAPOVANIA POTRIEB

Výstupy a zhrnutie mapovania sociálnych potrieb v komunite

Oblasť alebo názov sociálneho problému	Individuálne sociálne problémy	Skupinové sociálne problémy	Komunitné sociálne problémy
<p>Znečistenie Znečistenie hromadením odpadu, skládka v okolí obydľí</p> <p>Samostatné prípojky na elektrinu a vodu Nadmerná spotreba, nedoplatky</p> <p>Zvýšená chorobnosť Zvýšený výskyt infekčných chorôb a tetanie</p> <p>Problémy vo vzťahoch Naštrbené rodinné a susedské vzťahy</p> <p>Závislosti Zvýšený výskyt alkoholizmu, žuvacieho tabaku a patologického hráčstva automatov.</p> <p>Vandalizmus</p>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Platiaci občania doplácajú na neplatičov</i> • <i>Potreba samostatnosti</i> • <i>Nedostatok financií na lieky</i> • <i>Zanedbanosť preventívnych lekárskech prehliadok</i> • <i>Rodová nerovnosť – v pozícii muž a žena</i> • <i>Existenčné problémy</i> • <i>Zmysel života</i> • <i>Psychické problémy</i> • <i>Narušenie nočného pokoja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Neznalosť triedenia odpadu</i> • <i>Hromadenie odpadu v domácnostiach</i> • <i>Spory z dôvodu neustriehnutelného odberu vody a elektriny, jedna hodina na domácnosť, väčší odber v niektorých domácnostiach v rámci jedného domu</i> • <i>Znečistenie domácností a okolia obydľí</i> • <i>Zlá životospráva</i> • <i>Rozdielnosť sociálnych vrstiev v rámci komunity, zamestnaní nezamestnaní</i> • <i>Predaj alkoholu mladistvým</i> • <i>Závislosť za vidinou výhry</i> • <i>Dilerstvo žuvacieho tabaku</i> • <i>Obťažovanie občanov</i> 	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Nedostatok zberných nádob na odpad</i> • <i>Problém u dodávateľov so samostatnými prípojkami</i> • <i>Rozširovanie infekčných chorôb</i> • <i>Obmedzené možnosti dopravy za lekárskou starostlivosťou</i> • <i>Temperamentnosť, výbušnosť, prehnané reagovanie na situácie</i> • <i>Životný štýl, nadmerná konzumácia alkoholu pri oslavách, závislosti v rodinách</i> • <i>Ničenie majetku</i> <p>Možnosť dopravy do vzdialenejších zariadení</p>

<p>Úmyselné poškodzovanie</p> <p>Absencia zdravotníckych oddelení Nedostatok oddelení v blízkej nemocnici</p> <p>Nedostatok obydlií Nedostatok sociálnych bytov</p> <p>Zvýšený výskyt voľne pustených psov Narúšanie bezpečnosti</p> <p>Šírenie hoaxov Ovplyvniteľnosť a dôverčivosť ľudí komunity</p> <p>Zamestnanosť Vysoká miera nezamestnanosti ľudí z lokality</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nedostatok finančných prostriedkov Nedostatok prostriedkov na vlastné bývanie Osamostatnenie sa Bezpečnosť pred ublížením Ovplyvniteľnosť, naivita, závislosť na sociálnych sieťach Zdravotný stav Problém s výberom zamestnania 	<ul style="list-style-type: none"> Nedostatok a nedostupnosť odborných lekárov, ambulancií a oddelení. Dopyt po sociálnych bytoch, pomoc zo strany obce Absencia povinných očkovaní Rozširovanie poplašných správ a nepravd Nedostatok pracovných ponúk v okolí Neúplné vzdelanie, kvalifikácia, prax 	<ul style="list-style-type: none"> Nemožnosť výstavby z dôvodu nevysporiadaných pozemkov Nemožnosť odchytu psov, o psy je postarané, nie sú týrané alebo zanedbávané, každý pes má majiteľa Neoverená dôveryhodnosť zdrojov Možnosť dopravy do zamestnania z dôvodu polohy obce.
--	--	---	--

Zdroj: Gřundělová a kol. (2022)

3.1 Demografia

Počet rómskych obyvateľov v obci je 52% z celkového počtu obyvateľov

V zmysle triediaceho znaku, sme počas komunitného plánovania zistili, že sa v obci Ladomirová nachádzajú tieto sociálne znevýhodnené skupiny občanov:

Prehľad sociálne znevýhodnených skupín obyvateľov v obci Ladomirová

Sociálne znevýhodnená skupina	Súčasný stav	Potreby
Seniori	Seniori nie sú združení v žiadnej organizácii, obec	Opatrovateľská služba, zabezpečenie

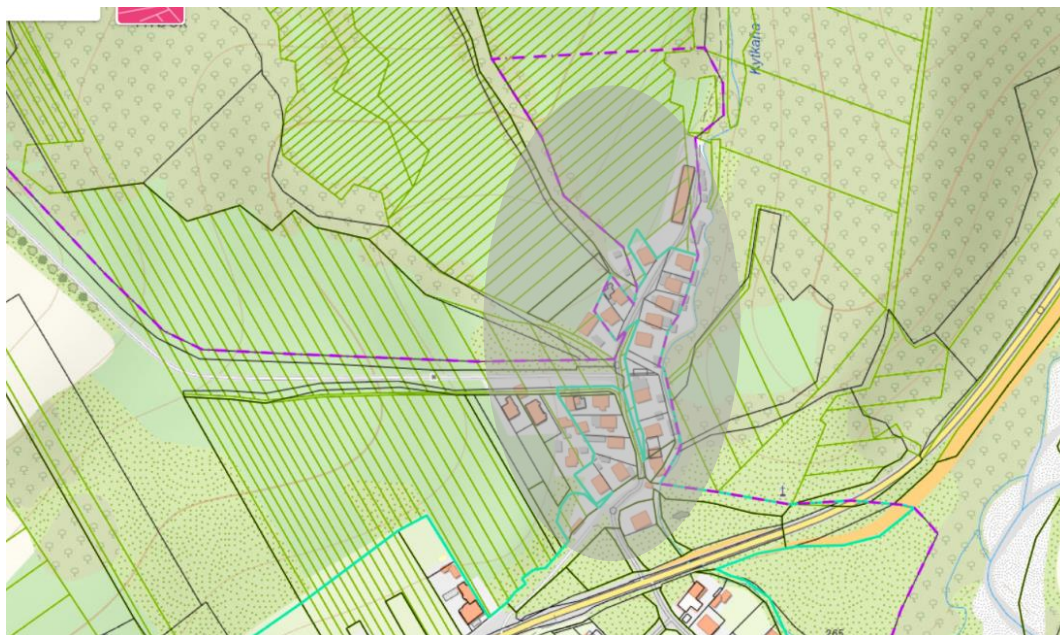
	poskytuje denný stacionár a službu spoločného stravovania	stravovania , využitie voľného času
Nezamestnaní	Najrizikovejšou skupinou nezamestnaných sú znevýhodnení UoZ (vek, dĺžka nezamestnanosti, nedostatočné vzdelanie a prax)	Poradenstvo a sprostredkovanie zamestnania
Rómska komunita	Z komunitného plánovania vyplynulo, že rómska komunita je najviac ohrozená sociálnym vylúčením.	Komunitná rehabilitácia na začlenenie sa do spoločnosti, preventívne aktivity, Zapájanie sa do aktivít v rámci obce
Deti	Deti z MRK nemajú žiadne mimo školské aktivity, chýba im doučovanie a prevencia pred záškoláctvom	Mimoškolské záujmové aktivity na vybudovanie zručností, doučovanie z predmetov, poskytnutie priestoru na učenie – domáce úlohy (pripojenie na internet), Preventívne aktivity spojené s prevenciou so záškoláctvom a závislosťami.

Komunitné centrum je zamerané na intervenciu, motiváciu a prevenciu. KC Ladomirová spolupracuje s viacerými inštitúciami (Úrad sociálnych vecí a rodiny, základné a stredné školy, Obecný úrad Ladomirová, Arcidiecézna charita Prešov a pod.) a je primárne zamerané na jednotlivca a jeho rodinu, chce komplexne zlepšovať sociálne zručnosti a kvalitu života obyvateľov komunity. Spolupráca o Zdravými regiónmi je zameraná na zvýšenie zdravotnej gramotnosti vrátane zvýšenia miery povedomia v oblasti zdravotnej starostlivosti obyvateľov MRK. Pomocou preventívnych aktivít KC Ladomirová pomáha sociálne znevýhodneným občanom zvýšiť povedomie ohľadom hygieny a dôležitosti pravidelných lekárskech prehliadok. Zdravotný stav populácie v komunite je na lepšej úrovni, avšak 78% občanov komunity má problémy z chrupom, z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov. V komunite sú aj invalidní dôchodcovia, odkázaný na celodennú starostlivosť rodinného príslušníka. V komunite sú aj onkologicky pacienti, ktorým sme pomohli s mesačnými príspevkami

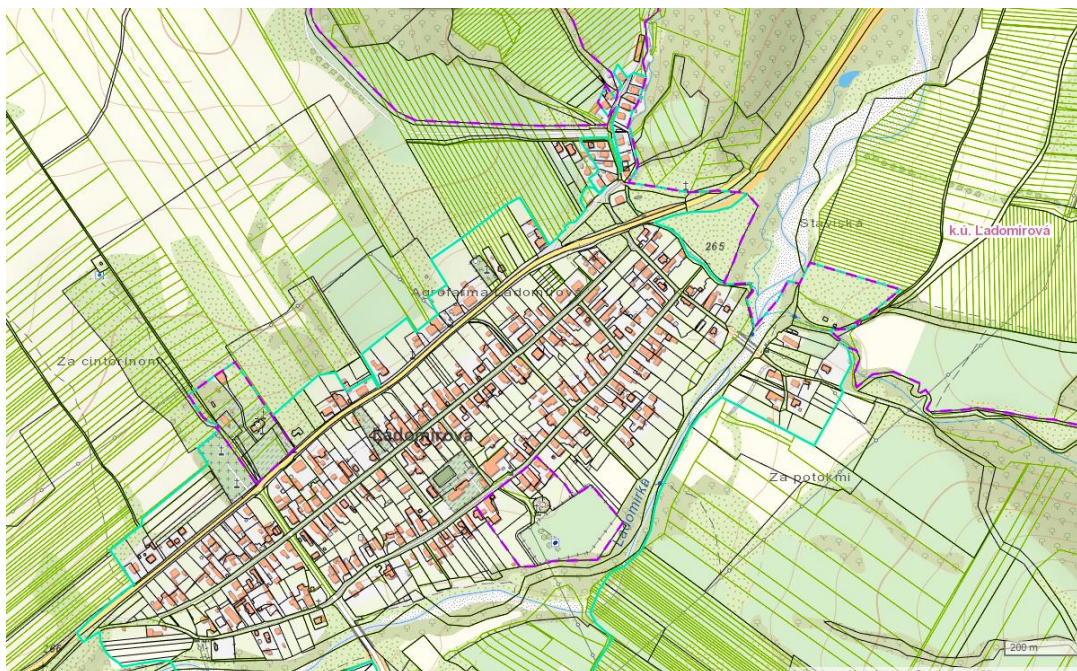
prostredníctvom organizácie Dobrý anjel, Liga proti rakovine a podobne. V tejto oblasti je rozšírená choroba Tetánia z dôsledku psychickej vyčerpanosti. Čo sa týka duševného zdravia, úzko spolupracujeme s farnosťou v Ladomirovej, keďže všetci občania komunity sú veriaci. V obci sú Gréckokatolícky a Pravoslávny veriaci, avšak občania komunity sú Gréckokatolíckeho vyznania. Čo sa týka migrácie, väčšina občanov komunity po zosobášení ostáva v rodnom bydlisku a partnera si „pritiahnu“ k sebe. V obci Ladomirová je Materská a Základná škola a obe tieto inštitúcie majú silný základ a záškoláctvo je minimálne. Problém zo záškoláctvom vzniká, keď deti prechádzajú do 2 stupňa na Základné školy vo vedľajšom meste Svidník. Zlá finančná situácia v niektorých rodinách spôsobuje, že rodičia často nemajú dostatok financií na cestovné pre deti. 96% detí po základnej škole nastúpi na dvoj a trojročné učilištia, aby splnili povinnú školskú dochádzku. Len 4% detí navštevovalo strednú školu s maturitou. Po ukončení štúdia sa len 18% venuje povolaniu, ktoré vyštudovalo. V komunite neevidujeme žiadneho vysokoškolsky vzdelaného občana. Vysoká nezamestnanosť pramení z nedostatočných vzdelanostných predpokladov, keďže veľa žiakov predčasne ukončí štúdium bez výučného listu a taktiež z dôvodu nedostatočnej praxe. 33% občanov komunity je zamestnaných v zahraničí, kde vykonávajú pomocné stavebné práce. 17% občanov sa nám podarilo zamestnať v neďalekom meste Giraltovce vo firme CONEC s.r.o. Zvyšok občanov je nezamestnaných, sú poberateľmi sociálnych dávok alebo sa príležitostne zamestnávajú formou sezónnych brigád. V neposlednom rade je poslaním KC Ladomirová prispieť k lepšiemu spolunažívaniu členom komunity a zlepšeniu vzťahov s ostatnými obyvateľmi obce Ladomirová.

3.2 Fyzická infraštruktúra

Mapa osady v Ladomirovej v sivom označení

Mapa celej obce Ladomirová

Bývanie - Rómska komunita v Ladomirovej žije v jednej (vyznačenej) lokalite a to v osade na okraji obce. Osadu od obce delí frekventovaná cesta, vedúca k hraniciam s Poľskom. Rómovia žijú v murovaných viacgeneračných trojposchodových domoch. Obec im vybudovala aj jeden obytný dom v ktorom žije viacero rodín. K osade aj cez ňu, vedie asfaltová cesta. Osada je tvorená z 25tich katastrálne evidovaných murovaných domoch. Mnoho domov tvoria nelegálne prístavby, v ktorých sa sústreďujú ďalšie rodiny. Každý z domov má viacero vlastníkov. V domoch je dostupná voda aj elektrina a sú napojené na kanalizáciu. Občania kúria len drevom v pieckach, plyn využívajú len na varenie. Z celkového počtu domov majú len 4 vonkajšiu fasádu. Domy sú zvonka v základnom murovanom stave, cez dom vedie po boku schodisko do samostatných bytových jednotiek zložených z cca 3 izieb. Vnútro obydlí je pekné, čisté a zariadené. Niektorí občania komunity majú chov zvierat. V okolí osady sa čoraz viac sústreďuje voľný pohyb psov.

Zamestnávateľia – v obci Ladomirová je najväčším zamestnávateľom Obecný úrad, pod ktorý spadajú aktivační pracovníci. V meste Svidník, ktoré je od obce Ladomirová vzdialené cca 6 kilometrov je viacero potencionálnych zamestnávateľov. Problémom sú však kvalifikačné predpoklady k prijatiu, ktoré väčšina občanov komunity nespĺňa. Nedostatočné vzdelanie a prax núti čoraz viac občanov za prácou vycestovať do zahraničia, celkovo 33% (najmä muži – stavebné a pomocné práce). Konkrétne pre občanov z komunity je najväčším zamestnávateľom firma CONEC s.r.o. (montážne práce) v Giraltovciach.

Lokalita – V obci Ladomirová sa nachádzajú dva obchody so základnými potravinami a drogeriou. Jeden je situovaný priamo v strede obci a druhý sa nachádza v osade. Jeho vlastníkom je róm z komunity. V obci Ladomirová sa nachádza drevený kostol. Ide o kostol grécko-katolícky, zrubový, trojpriestorový z roku 1742. Pri kostole je zvonica – národná kultúrna pamiatka. Ďalej sa tu nachádza kostol kláštorný pravoslávny postavený podľa vzoru ruských kostolov v 20. rokoch 20. storočia. Obe

tieto pamiatky sú chránené UNESCOm. Z tohto dôvodu je tu rozšírený cestovný ruch. V priestoroch obecného úradu sa nachádza informačné centrum s možnosťou zakúpenia suvenírov. Najbližšia reštaurácia sa nachádza mimo obce a je vzdialená cca 3 km od obce. Obec pravidelne organizuje spoločenské podujatia v priestoroch sály obecného úradu alebo na športovom ihrisku. Najbližšie zdravotné zariadenie sa nachádza v meste Svidník, vzdialenom od obce cca 6 kilometrov.

Doprava - Najmä kamiónová doprava v obci je dosť frekventovaná, z dôvodu že je to hlavný ťah na hranice s Poľskom. Zákruty a miestami zúžená vozovka zapríčiňuje aj množstvo dopravných nehôd. Z tohto dôvodu sú občania osady obozretní, nepúšťajú malé deti mimo osadu a ak tak len v skupinkách so staršími deťmi alebo dospelými.

3.3 Inštitúcie

V obci Ladomirová sa nachádza Materská škola a Základná škola pre prvý stupeň. V týchto školách je 100% obsadenosť Rómskymi deťmi. Ľudia z obce kvôli predsudkom umiestňujú svoje deti do školských zariadení do neďalekého Svidníka. Napriek tomu, sú obe tieto školské zariadenia v Ladomirovej, dobre vybavené, k žiakom prístupujú s osobitným prístupom. Po ukončení vyučovania, sa deti sústreďujú v družine, kde sú pre ne pripravené mimoškolské aktivity a krúžky a zároveň učiteľky dbajú na to, aby si deti napísali domáce úlohy. V tejto škole nemajú problém so záškoláctvom. V Materskej škole sa sústreďujú väčšinou predškoláci, ktorým hradí náklady štát. Z toho dôvodu aj keď sa nájde zopár mladších detí, ktoré škôlku navštevujú, sú v jednej spojenej triede. Pri týchto školských zariadeniach sa nachádza aj ihrisko, vybavené basketbalovými košmi, futbalovými brámkami a veľkým altánkom s dlhým stolom a lavicami.

Neďaleko školy sa nachádza Obecný úrad, ktorý je tvorený z prízemnia a poschodia. Na prízemí sa nachádza malá a veľká obecná sála, ktorá sa využíva na rôzne akcie, prípadne si ju môžu občania obce prenajať. Vedľa sály sú sociálne zariadenia, ktoré sú denne dostupné. Nachádza sa tu aj Pošta, ktorá má síce obmedzenú pracovnú dobu, ale pre občanov to znamená veľký prínos, keď nemusia cestovať do najbližšieho mesta napríklad kvôli vyplácaniu dávok a pod. Na poschodí sa nachádza Komunitné centrum a vedľa neho predstavenstvo Obecného úradu. Schody nie sú vybavené výťahom na schody pre zdravotne znevýhodnených občanov, avšak v priestoroch vestibulu obecného úradu sa nachádzajú zvončeky, ktorými môžu občania privolať pracovníka z OU alebo KC a ten mu pomôže v malej spoločenskej sále, do ktorej je bezbariérový prístup. V obci sa ďalej nachádzajú už spomínané 2 obchody s potravinami, 2 Gréckokatolícke chrámy a 1 Pravoslávny chrám a družstvo.

Obec nemá okrem KC žiadnych iných sociálnych pracovníkov.

3.4 Neformálna sociálna štruktúra

V komunite sú naštrbené rodinné a susedské vzťahy. Prevláda tu celková závišť a neprajnosť. Sú značné rozdiely medzi občanmi ktorí sú zamestnaní a tí ktorí nie sú a žijú zo sociálnych dávok. Najčastejšie susedské spory sme zaznamenali v bytovom dome, kde sú hádky z dôvodu hlučnosti, neporiadku a vandalizmu. V okolí bytovky je obrovská skládka, ktorá bola už v minulosti odstránená a ohradená plotom, avšak opäť

tu zväžajú odpad najmä ľudia z rodinných domov. Bytovkári sa tak sťažujú na smrad šíriaci sa zo skládky najmä v letnom období a majú strach o svoje zdravie z dôvodu premnoženia hlodavcov a hmyzu. Najväčšie rodinné spory sú z dôvodu, že v jednom dome, žije viacero rodín. Dom je napojený na jednu elektrickú a vodárenskú prípojku. Rodiny, ktoré tu žijú, sú na rôznej životnej úrovni, čo spôsobuje konflikt, ak treba zaplatiť inkaso, a napríklad jedna z rodín nemá na vyplatenie financie. Aj keď sa v komunite nenachádzajú chatrče a osada je tvorená zväčša murovanými domami bez fasády, nájdu sa tu aj domy s fasádou, ktoré sú separované vysokými plotmi na kraji osady. Tvorí sa tu skupiny ľudí, ktorí sú bez zamestnania a poberajú len dávky, tí ktorí sú zamestnaní na Slovensku a skupina ľudí, ktorá je zamestnaná v zahraničí. Celkovo sa tieto skupiny poznajú, ale nespoľčujú sa. Komunita nemá vodcu v podobe vajdu, avšak významnou osobou, ktorú rešpektujú je majiteľ potravín v komunite, ktorý je zároveň poslancom na OU.

3.5 Informácie o životnom štýle

Ľudia v komunite patria medzi rozumovo silnejších. V komunite sa nenachádzajú občania, ktorí by nevedeli čítať, alebo písať. Všetci majú záujem o prácu, avšak problémom je už spomínané často nedokončené vzdelanie, prax a u dlhodobo nezamestnaných aj pracovné návyky a zodpovednosť. Prácu si nájdu väčšinou muži, ktorým nerobí problém aj sezónna práca alebo práca formou brigád na stavbách a podobne aj v zahraničí. O prácu majú však záujem aj ženy, buď hneď po skončení školy alebo vo vyššom veku, kedy majú už samostatné deti. Ľudia z komunity majú potenciál, sú mnohí talentovaní, ale nemajú dostatok príležitostí uplatniť sa.

3.6 Potreby, problémy, sny

Realizácia uspokojovania potrieb obyvateľstva MRK v obci by mala byť zameraná na základe ich dôležitosti a naliehavosti. Pracovníci KC Ladomirová zameriavajú svoju pozornosť najmä na zamestnanosť občanov komunity a aktivity spojené s osvojením alebo prinavrátením pracovných návykov. Venuje sa najčastejším problémom a to v komunikácii s úradmi, lekármi, advokátmi a ostatnými inštitúciami, finančným hospodárením, šetrením, so záškoláctvom, zlepšením vzťahov medzi jednotlivými skupinami v komunite a následne aj začlenením sa do celkovej komunity obce.

3.7 Ciele a úlohy komunitného centra

Doterajšie aktivity a vznik komunitného centra

HKK SK n. o. vznikla v roku 2017 a jednou zo sociálnych služieb, ktorú n. o. HKK SK poskytuje je Komunitné centrum so zameraním na magrilizovanú rómsku komunitu. V komunitnom centre sa sociálni pracovníci venujú fyzickej osobe, rodine alebo skupine osôb v nepriaznivej sociálnej situácii, ktoré sú ohrozené sociálnym vylúčením, majú obmedzené schopnosti alebo možnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy pre zotrvávanie v segregovanej lokalite s prítomnosťou

koncentrovanej a generačne produkovanej chudoby poskytujú odborné činnosti, iné činnosti a aktivity. Komunitné centrum sa sústreďuje v priestoroch obecného úradu Ladamirová a je: - spoločným priestorom pre celú sídlenu komunitu obce, - priestorovo pre rozvoj rôznych skupín komunity s ohľadom na fakt, že jeden človek môže byť súčasťou rôznych skupín v priestore aj v čase. Zároveň, obyvatelia marginalizovanej rómskej komunity sú len jednou zo skupín (hoci prioritnou), ma ktoré sa komunitné centrum orientuje. -neutrálnym priestorom pre deeskaláciu komunitných napätí a konfliktov. – podporou obce v oblasti komunitného rozvoja a budovania komunity.

Komunitné centrum prostredníctvom aktivít podporuje skvalitnenie životnej úrovne v komunite a pomáha napĺňať potreby komunity.

Poslanie komunitného centra

Poslaním KC Ladamirová, je prostredníctvom princípov komunitnej práce presadzovať vzdelávanie a zmeny v komunite s cieľom zabezpečiť jej udržateľný rozvoj. Aktivácia členov komunity a zvyšovanie jej súdržnosti prispeje k ich povedomiu, že úroveň komunitného života je jedným z limitujúcich faktorov ich vlastného osobného rozvoja. Komunitné plánovanie predstavuje jednu zo základných metód komunitnej práce, preto predpokladáme, že spolupráca KC Ladamirová s členmi komunity a príslušnými inštitúciami povedie k formulovaniu konkrétnych problémov a k ich následnému riešeniu a dosahovaniu pozitívnych výsledkov.

Medzi hlavné ciele Komunitného centra patrí:

- Zvýšiť zamestnanosť a tak prispieť k zvýšeniu životnej úrovne občanov,
- minimalizovať nerovnosti šancí pri uplatnení sa rómskej populácie na trhu práce,
- zvyšovaním ich sociálnych zručností ako kurzy, besedy, zverejňovanie pracovných ponúk, poradenstvo,
- prispieť k pozitívnemu zmysluplnému tráveniu voľného času detí, mládeže a dospelých,
- prispieť k minimalizácii záškoláctva a zvýšeniu školskej úspešnosti žiakov z MRK,
- podporiť aktívnu účasť a participáciu MRK obyvateľstva na verejnom, spoločenskom, kultúrnom živote obce.
- integrácia marginalizovaných rómskych komunít,
- zvýšenie finančnej gramotnosti,
- zvýšenie zdravotnej osvety a prevencie pred chorobnosťou a závislosťami u detí, mládeže a dospelých z MRK.

Komunitné centrum spolupracuje pri svojej činnosti s Centrom právnej pomoci Svidník, so Zdravými regiónmi, Slovenským červeným krížom v meste Svidník, a Gréckokatolíckou charitou vo Svidníku.

V Komunitnom centre by sme uvítali väčšiu spoluprácu s potencionálnymi zamestnávateľmi, so vzdelávacími inštitúciami, ktoré by pomohli klientom doplniť si potrebné vzdelanie.

3.8 Doplníte, čo vám chýba

V rámci toho čo nám chýba by sme spomenuli to, aby sa členovia komunity, ale aj ostatní občania obce viac stretávali na kultúrno – spoločenských podujatiach organizovaných buď obcou alebo Komunitným centrom. Treba podotknúť, že tieto stretnutia sa v rámci rôznych sviatkov a iných príležitostí organizujú, no privítali by sme ich väčší počet z dôvodu lepšieho spoločenského spolunažívania všetkých obyvateľov obce.

4 AKČNÝ PLÁN

Tab. Akčný plán

Potreba/ Problém	Oblasť	Hlavný cieľ	Čiastkové ciele	Úlohy	Aktivity KC	Partneri / Zodpovednosť	Zdroje	Čas
Nedostatok priestoru, kde by sa mohla komunita stretávať, aktívne tráviť svoj čas, realizovať sa.	Zvľadenie verejného priestranstva, aktivizácia Komunity a zmocňovanie komunity cez oddychovú zónu	S pomocou ľudí z komunity vybudovať oddychovú zónu pre komunitu, miesto kde sa môžu stretávať aj mladí ľudia a rodiny s deťmi, spoločný verejný priestor na okraji lokality vybavený svojpomocne vyrobeným záhradným nábytkom, ohniskom, ihriskom (vytvorenie spoločného priestoru na stretnutia a organizovanie spoločných aktivít, priestor pre deti a mládež, ktorá sa stretáva v blízkosti	1. Oslovenie farského úradu s cieľom prenájmu pozemku za symbolickú sumu, alebo za cenu údržby tohto pozemku, ktorého je vlastníkom Gréckokatolícka cirkev 2. Prezentovanie zámeru komunite 3. Predloženie zámeru starostke obce Ladomirová Mgr. Oľge Bojčíkovej 4. Oslovenie sponzorov za účelom získania finančnej a materiálnej pomoci,	1. Prenájom pozemku na vytvorenie oddychovej zóny, ktorého vlastníkom je Gréckokatolícka cirkev 2. Zorganizovanie stretnutia pracovnej skupiny. 3. Určenie člena pracovnej skupiny na vyjednávanie s obecným úradom a prezentáciou na obecnom zastupiteľstve. (Pracovná skupina pozostáva zo zamestnanca KC, člena komunity,	KC pripraví stretnutie s farským úradom a obyvateľmi z komunity a prediskutujú možnosti riešenia realizácie plánu. Predložia mu žiadosť o prenájem pozemku, kde by sa mala oddychová zóna nachádzať. Organizácia stretnutia pracovnej skupiny. Predloženie zámeru starostke obce Ladomirová Mgr. Oľge Bojčíkovej na získanie súhlasu, prípadné zapojenie do činnosti pracovníkov aktívnych prác pod dohľadom obce. Identifikácia potencionálnych	1. Komunitný pracovník: Ing. Mária Vojčeková Odborný manažér KC: Mgr. Renáta Kostová, Komunitná rada 2. Komunitný pracovník: Ing. Mária Vojčeková Predseda komunitnej rady: Ivana Cinová 3. Komunitná rada, Komunitný pracovník: Ing. Mária Vojčeková 4. Členovia komunitnej rady, komunita, dobrovoľníci, pracovníci Komunitného centra	Vlastné, sponzori, OÚ, Farský úrad, Komunitné centrum, Komunitná rada, Komunitné partnerstvie, organizácie, dobrovoľníci	Jar, leto, jeseň 2024

	<p>obytných domov kde robia večer hluk a vandalizmus, zvýšenie pracovných návykov a zodpovednému prístupu k udržateľnosti tohto miesta). S pomocou záhradných prác, úprav terénu, sadením zvýšiť pracovné návyky a zručnosti ľudí a mať radosť z toho, že si sami vedia vyrobiť záhradný nábytok, ihrisko pre deti a miesto pre oddych.</p>	<p>prípadne zapožičania náradia na úpravu.</p> <p>5. Zabezpečenie potrebného materiálu a náradia na realizáciu.</p> <p>6. Úprava priestranstva, vykosenie, vyrovnanie terénu</p> <p>7. Výsadba zelene, zasiatie trávy, sadenie stromčekov a krov a okrasných rastlín</p> <p>8. Výroba záhradného nábytku z paliet a iných dostupných materiálov</p> <p>9. Výroba ohniska</p> <p>10. Vybudovanie prístrešku</p> <p>11. Výroba a osadenie hracích prvkov pre deti, pieskovisko, hojdačky, šmýkalka a podobne.</p> <p>12. Určenie komunitného správcu záhrady, ktorý bude dohliadať na udržiavanie poriadku a pravidelnú údržbu oddychovej zóny</p> <p>13. vytvorenie mesačného harmonogramu, kto môže v daný deň využívať túto zónu aj súrodcom, za účelom rodinných</p>	<p>dobrovoľníka, člena rady KC a tiež každého, kto by mal záujem).</p> <p>4. - 5. Oslovenie možných sponzorov prednesením zámeru a účelu, kde by boli získané finančné a materiálne dary použité. Oslovenie požičovne náradia. Zapojenie sa do grantov a výziev. Získanie finančných zdrojov alebo materiálu pre uskutočnenie plánu</p> <p>6 – 11. Organizácia a realizácia brigád na úpravu, sadenie, vyrábanie, aktivizácia obyvateľov komunity, zaučenie obyvateľov komunity, zapojenie obyvateľov do aktívneho realizovania plánu.</p> <p>12. Výber správcu z dobrovoľníkov, ktorý bude zodpovedný za údržbu komunitnej oddychovej zóny, výber členov pracovnej skupiny na udržiavanie a kosenie zóny.</p> <p>13. Poverenie predsedy komunitnej rady na vytvorenie mesačného harmonogramu, aby sa predišlo hádkam medzi komunitou.</p> <p>14. Vytvorenie pracovnej skupiny z členov komunitnej rady,</p>	<p>spolupracujúcich inštitúcií a ich oslovenie k spolupráci.</p> <p>Oslovenie relevantných sponzorov.</p> <p>Upovedomenie ľudí obce o účele a ciele výstavby oddychovej zóny, oslovenie dobrovoľníkov, aktívne zapojenie ľudí do prípravných prác.</p> <p>Dohľadanie nad ľuďmi počas brigád.</p> <p>Vytvorenie harmonogramu pravidelných aktivít.</p> <p>Zvyšovanie pracovných návykov a zručností.</p> <p>Zabezpečenie náradia, zorganizovanie brigád, na vyčistenie pozemku od porastov, kosenie, príprava na ďalšie úpravy, stavebné práce, výroba lavičiek na sedenie, výroba ohniska, výroba stolov, altánku/prístrešku, hracie prvky pre deti, oplatenie, výsadba stromčekov, kvetov.</p> <p>Určenie zodpovedných ľudí za pravidelné udržiavanie tejto zóny a kontroly pred prípadným vandalizmom.</p> <p>Stretnutie ľudí komunity na zhodnotenie pozitív, negatív prípadných pripomienok a riešení do budúcnosti.</p> <p>Udržiavanie poriadku v komunite pravidelným organizovaním upratovacích brigád.</p> <p>Organizovanie motivujúcich súťaží za</p>	<p>5. Obecný úrad, komunita, Komunitné centrum.</p> <p>6-11 Komunita, dobrovoľníci, predseda komunitnej rady: Ivana Cinová, podpredseda KR: Ingrid Džurbanová, Komunitné centrum, Obecný úrad, sponzori</p> <p>12. Predseda Komunitnej rady: Ivana Cinová Podpredseda Komunitnej rady: Ingrid Džurbanová</p> <p>13. Komunitná rada</p> <p>14. Komunitné centrum, komunitná rada</p> <p>15. Komunitné centrum, komunitná rada, komunita, dobrovoľníci</p>
--	---	--	--	--	--

			stretnutí alebo osláv. 14. Organizácia pravidelných brigád, do ktorých budú zapojené aj deti za účelom pravidelného upratovania celého okolia komunity, vybudovanie návyku k poriadku aj vo dvoroch domov prostredníctvom usporiadania súťaží „O najčistejší dvor“. 15. Úprava prístupových ciest a chodníkov k obydliam z dôvodu ťažkej prístupnosti k niektorým obydliam.	pracovníka KC a ľudí z komunity na organizovanie pravidelných upratovacích brigád, za účelom vypratania okolia a spoločných prisestranstiev komunity od odpadkov. Organizácia pravidelných súťaží, ako motivácia upratovania aj dvorov rodinných domov. 15. Aktivizácia ľudí z komunity k oprave prístupových chodníkov a cestičiek k ich obydliam, oslovenie sponzorov na získanie potrebného materiálu.	účelom udržiavania poriadku aj vo dvoroch rodinných domoch. Organizácia brigád, za účelom úpravy prístupových chodníkov k obydliam.			
--	--	--	---	--	--	--	--	--

Akčný plán vychádza z výsledkov mapovania potrieb obyvateľov obce. Za najväčšiu prioritu, považujeme utuženie vzťahov v komunite. Už skôr komunita vyvíjala úsilie o zlepšenie vzťahov, avšak potrebný je k tomu spoločný priestor. Rómska komunita má záujem o spoločenské akcie. Obec organizuje spoločenské akcie len zriedka a preto bol pokus o organizáciu podujatí zo strany komunity. Tu sa však stretli s nepochopením zo strany majority, keďže za spoločný priestor využívali obecnú sálu. Komunita nemá svoj vlastný priestor. Preto sme spoločne s komunitnou radou prišli na nápad vybudovania komunitnej oddychovej zóny. Oddychová zóna by mala väčšie využitie. Slúžila by ako bezpečný priestor pre rodiny s deťmi, pre deti a mládež a zároveň by slúžila na rôzne spoločenské stretnutia za účelom utuženia vzťahov, keďže by šlo o spoločný priestor a nie priestor súkromnej osoby. Oddychová zóna by mala byť na okraji osady, aj z dôvodu, že ak by bola priamo v obci, museli by sa k nej dostať cez rušnú cestu, ktorá je výrazne frekventovaná kamiónovou dopravou. To by predstavovalo nebezpečenstvo najmä pri pohybe detí do tejto zóny. Oddychovú zónu by uvítali aj obyvatelia bytového domu z dôvodu, že sa mládež vo večerných hodinách sústreďuje najmä v okolí bytovky, kde robia hluk a vandalizmus. Mládež sa ohrádza tým, že nemá taktiež spoločný priestor na to, aby sa mohli stretávať. Najhoršie je to v letných mesiacoch a počas prázdnin. Tým že si oddychovú zónu vybudujú občania komunity vlastným pričinením, očakávame aj väčšiu zodpovednosť za tento priestor aj zo strany komunity. Zároveň manuálnou prácou sa zvýši pracovná zručnosť a pracovné návyky občanov. V obci sa celkovo nenachádza detské ihrisko (nevnímajúc malé ihrisko pri základnej škole, ktoré je ohradené a neprístupné pre deti nenavštevujúce školské zariadenia vo vyhradenom čase). V obci sa nachádza jedno multifunkčné ihrisko s altánkom, ktoré je v správe obci, avšak je ohradené

a voľne neprístupné. Vybudovaním oddychovej zóny s hracími prvkami pre deti, by sme tak zabezpečili aj spoločný priestor pre deti, kde by mohli aktívne tráviť svoj voľný čas aj s rodičmi. Vybudovaním sedenia, prístrešku a ohniska by sme tak dali priestor aj pre dospelých a mládež, kde by mohli usporadúvať spoločné oslavy alebo sa stretnúť pri spoločnej opekačke, ktorá je v komunite veľmi obľúbená. Bol by to vhodný priestor aj pre vyvíjanie ďalších aktivít Komunitného centra, napríklad aj rôznych vystúpení, keďže Komunitné centrum Ladomirová nedisponuje žiadnym väčším spoločenským priestorom. Vybudovaním komunitnej oddychovej zóny tak očakávame, že vytvoríme priestor, ktorý bude slúžiť na stretávanie rôznych skupín obyvateľov a dôjde tak k prepájaniu viacerých generácií, kde najstaršia generácia bude aj prostredníctvom prác odovzdávať svoje skúsenosti a poznatky tým mladším, ale aj naopak. Pretože aj mladí ľudia majú čo ponúknuť pre tých starších. Úlohou pracovníkov KC bude počas aktivít rozvíjať komunikačné schopnosti, zlepšovať u nich vzájomné vzťahy a povzbudzovať u klientov aktívny prístup na veciach verejných. Chceme poukázať, že len vlastným pričinením, vieme zmeniť niektoré veci, s ktorými nie sme spokojní a chceli by sme ich zmeniť. Často na to ľudia zabúdajú a spoliehajú sa, že to vybaví/zmení za nich niekto iný. Spoločnou činnosťou, ktorá spojí tieto rôzne skupiny, bude príprava pozemku, sadenie, vyrábanie záhradného prístrešku a nábytku, hracích prvkov pre deti, ohniska až po samotnú údržbu a zveľaďovanie nie len tohto priestoru, ale aj celkového priestoru komunity. Udržiavanie poriadku aj čistoty prostredníctvom organizácií pravidelných brigád, do ktorých chceme zapojiť aj deti a motiváciou súťaží, prilákať aj obyvateľov rodinných domov k udržiavaniu poriadku aj vo svojom dvore. Zároveň chceme poskytnúť pre všetkých priestor na zmysluplné trávenie svojho voľného času a na oddych od každodenných starostí a povinností, ktorých nie je málo. Súčasťou napĺňania tohto cieľa bude činnosť dobrovoľníkov a sponzorov, ktorí sú pre naše KC veľkým prínosom. Pri budovaní komunitnej oddychovej zóny to budú dobrovoľníci z komunity.

4.1. Monitorovanie plnenia cieľov

Monitorovanie plnenia cieľov budeme merať kvalitatívnou cestou. Budeme získavať spätnú väzbu od zainteresovaných občanov obce, napr. ako vnímajú dosahovanie našich cieľov, čo by sa dalo urobiť resp. zrealizovať inak a v čom sú silné a slabé stránky.

Spätnú väzbu budeme získavať od užívateľov a Rady KC, ktorí pravidelne navštevujú komunitné centrum, využívajú jeho služby a zapájajú sa do akcií organizovaných Komunitným centrom. Spätnú väzbu budeme získavať formou rozhovoru a verejnou diskusiou. Analýzu hodnotenia vykoná Rada komunitného centra.

Spätnú väzbu budeme priebežne vyhodnocovať a snažiť sa realizovať prípadné zmeny tak, aby ciele boli naplnené.

5 ZÁVER

Pôsobenie Komunitného centra v obci Ladomirová má veľký prínos nielen pre občanov komunity, ale aj pre ostatných obyvateľov obce, Komunitné centrum ako inštitúcia zabezpečujúca napĺňovanie sociálnych, ekonomických podmienok, rovnako podmienok v oblasti zamestnanosti a prevencie zdravia má za cieľ čo najefektívnejšie pôsobiť v týchto ako na individuálnej tak aj na lokálnej úrovni. Rovnako má za cieľ zabrániť sociálnym rozdielom medzi skupinami obyvateľov a motivovať ich k zlepšeniu ich životnej úrovne hlavne v oblasti zamestnanosti a udržania si zamestnania, ktoré momentálne vykonávajú. Komunitné centrum zároveň bude zameriavať svoju pozornosť na zlepšenie efektívnosti v oblasti prevencie zdravia u osôb z MRK, ktorá má svoje podstatné miesto v mapovaní potrieb, kde budú pracovníci Komunitného centra v plnej miere nápomocní.

6 POUŽITÁ LITERATÚRA

<https://www.ladomirova.sk/>

https://www.romainstitute.sk/wp-content/uploads/2023/05/Plan-cinnosti-KC-RI_final_final.pdf

doc. Jurina Rusnáková, PhD. – Úvod do komunitnej práce pre komunitné centrá

Mgr. Iva Grejtáková – Komunitné plánovanie